

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง รูปแบบการพัฒนาชุมชนยั่งยืนภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนของประเทศไทย ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนดำเนินการวิจัยเป็น 2 ระยะ โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ ดังนี้

การวิจัยระยะที่ 1 เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนยั่งยืนภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนของประเทศไทย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1.1 ประชากร (Population)

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้มีหน่วยในการวิเคราะห์ (Unit of Analysis) เป็นระดับบุคคลซึ่งผู้วิจัยได้เลือกเอาประชาชนตัวแทนหมู่บ้านในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 4 จังหวัด หมู่บ้านละ 1 คน เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 7,939 คน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนหมู่บ้าน 4 จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ลำดับที่	ชื่อจังหวัด	จำนวนหมู่บ้าน
1	กาฬสินธุ์	1,584
2	ขอนแก่น	2,139
3	มหาสารคาม	1,804
4	ร้อยเอ็ด	2,412
	รวม	7,939

1.2 กลุ่มตัวอย่าง (Samples)

1.2.1 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนที่เป็นตัวแทนหมู่บ้านในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 380 คน โดยใช้วิธีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตร การคำนวณของทาโร ยามาเน่ ซึ่งยอมให้เกิดความคลาดเคลื่อนที่ระดับ .05 ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

จากสูตร   n แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
               N แทน จำนวนประชากรทั้งหมด
               e แทน ความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิดขึ้นได้ (.05)

แทนค่าในสูตร

$$n = \frac{7,939}{1 + 7,939 (.05)^2}$$

$$n = 380.8130$$

$$n = 381$$

1.2.2 เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นจำนวนเต็มผู้วิจัยจึงกำหนดกลุ่มตัวอย่างเป็น 381 คน จากนั้นผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ซึ่งเป็นการสุ่มตัวอย่างโดยแบ่งประชากรออกเป็นกลุ่มย่อย ๆ เรียกว่าระดับชั้นหรือชั้นภูมิแล้วสุ่มกลุ่มตัวอย่างจากทุกระดับชั้น ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีการคำนวณหาสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

$$\frac{\text{จำนวนประชากรในจังหวัดนั้นๆ} \times 381}{7,939} = \text{จำนวนกลุ่มตัวอย่างแต่ละจังหวัด}$$

ตัวอย่าง จำนวนกลุ่มตัวอย่างจังหวัดกาฬสินธุ์

$$\frac{1,584 \times 381}{7,939} = 76.01 = 76$$

จำนวนกลุ่มตัวอย่างจังหวัดกาฬสินธุ์ = 76 คน ผลการคำนวณหากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด
4 จังหวัด แสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวนสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่าง

ลำดับที่	ชื่อจังหวัด	จำนวน ประชากร	จำนวน กลุ่มตัวอย่าง
1	กาฬสินธุ์	1,584	76
2	ขอนแก่น	2,139	103
3	มหาสารคาม	1,804	87
4	ร้อยเอ็ด	2,412	115
รวม		7,939	381

เมื่อได้สัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบมี
จุดมุ่งหมาย (Purposive Sampling) ซึ่งในการคัดเลือกตัวแทนหมู่บ้านที่เป็นหน่วยตัวอย่างนั้น
จะต้องเป็นชุมชนหมู่บ้านที่มีความมั่นคงเป็นประจักษ์จึงจะสามารถตอบแบบสอบถามได้ว่า
หมู่บ้านนั้นทำอะไรบ้าง มีการบริหารจัดการชุมชนของตนเองอย่างไร จึงทำให้การพัฒนา
หมู่บ้านชุมชนประสบผลสำเร็จซึ่งสอดคล้องกับปัจจัยต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยนำมาตั้งเป็นข้อคำถาม
หรือไม่อย่างไร ชุมชนหมู่บ้าน ที่กล่าวถึง ได้แก่ หมู่บ้านที่มีผู้ใหญ่บ้านได้รับรางวัลแหวน
ทองคำของกรมการปกครอง หมู่บ้านได้รับรางวัลเฉลิมพระเกียรติในโอกาสสำคัญๆ ต่าง ๆ ของ
ประเทศ หมู่บ้านแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง และหมู่บ้านต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้รับรางวัล
จากกรมการพัฒนาชุมชน เป็นต้น ผู้วิจัยได้ใช้หลักเกณฑ์ในการเลือกกลุ่มตัวอย่างข้างต้น
ดำเนินการลงพื้นที่เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จนครบ 381 หมู่บ้าน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 1 เป็นแบบสอบถามผู้วิจัยร่างขึ้นโดยใช้แนวคิด
ทฤษฎีทางรัฐประศาสนศาสตร์และบริบทที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชน ภายใต้การควบคุมและ

ให้คำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นคำถามเกี่ยวกับคุณลักษณะต่างๆ ของประชาชนที่เป็นตัวแทนหมู่บ้าน คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ โดยให้เลือกรับคำตอบที่มีอยู่แล้วและเติมคำในช่องว่างที่กำหนดให้

ตอนที่ 2 แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อรูปแบบการบริหารและการพัฒนาชุมชน ยังขึ้นภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน โดยจัดเรียงเนื้อหาตามลำดับของปัจจัยที่นำมาศึกษา

2.2 การหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 1 นี้ ผู้วิจัยกำหนดวิธีการตรวจสอบเพื่อหาคุณภาพของแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอน ดังนี้

2.2.1 ข้อคำถามทุกข้อจะต้องผ่านการพิจารณาด้านโครงสร้างเนื้อหา ความหมาย และการใช้ภาษาจากผู้ทรงคุณวุฒิ และทำการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Item Objective Congruence : IOC) ว่าข้อคำถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารและการพัฒนาชุมชนยังขึ้นภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนเป็นข้อคำถามที่ตรงกับสิ่งที่ต้องการวิจัย มีความถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหาเชิงทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษาวิเคราะห์และกำหนดไว้เป็นนิยามศัพท์หรือไม่ โดยผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่านได้แก่

- 1) ศ.ดร.บุญทัน ดอกโทสงศ์ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบด้านเนื้อหา
- 2) ผศ.ดร.กตัญญู แก้วหานาม เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบด้านเนื้อหา
- 3) รศ.ดร.ณรงค์ฤทธิ์ โสภาก เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบด้านเนื้อหา
- 4) ผศ.ดร.กัลยา กุลสุวรรณ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบด้านการใช้ภาษา
- 5) ผศ.ดร.รังสรรค์ สิงห์เลิศ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบด้านการวัดและ

ประเมินผล

โดยผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านพิจารณาลงความเห็นและให้คะแนน ดังนี้

ให้คะแนน 1 แสดงว่าข้อคำถามวัด ได้ตรงตามนิยามศัพท์เฉพาะและ

สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

ให้คะแนน 0 แสดงว่าข้อคำถามอาจวัด ได้ไม่ตรงตามนิยามศัพท์เฉพาะและ

สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

ให้คะแนน -1 แสดงว่าข้อคำถามวัด ได้ไม่ตรงตามนิยามศัพท์เฉพาะและ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

แล้วนำผลคะแนนที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม กับวัตถุประสงค์ (Item Objective Congruence : IOC) โดยมีเกณฑ์ คือ ต้องได้รับความเห็นชอบ 3 ใน 5

- 1) ข้อคำถามที่มีค่า IOC เฉลี่ย ตั้งแต่ 0.60 - 1.00 มีค่าความเที่ยงตรงสูงใช้ได้
- 2) ข้อคำถามที่มีค่า IOC เฉลี่ย ต่ำกว่า 0.60 ต้องปรับปรุงยังใช้ไม่ได้

2.2.2 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นและผ่านการตรวจสอบเชิงเนื้อหาแล้วไปทดลอง

ใช้ (Try-Out) กับประชาชนตัวแทนหมู่บ้านที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน

2.2.3 นำข้อมูลมาวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้เทคนิค (Item - Total Correlation) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวมของแบบสอบถามค่านั้น โดยเลือกข้อที่มีค่าตั้งแต่ 0.2 ขึ้นไป

2.2.4 วิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของ Cronbach. (1999) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .92 ขึ้นไป

2.2.4 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปพบอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญคณะเดิม เพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะหากได้รับความเห็นชอบก็จะนำไปจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ แล้วนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนทุกด้าน ผู้วิจัยจะดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 ขอนหนังสือรับรองและแนะนำตัวผู้วิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เสนอไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดทั้ง 4 จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อขออนุญาตให้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลกับประชาชนตัวแทนหมู่บ้านที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

3.2 ผู้วิจัยจะนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับประชาชนตัวแทนหมู่บ้านด้วยตนเอง โดยผู้วิจัยจะประสานงานทางโทรศัพท์ล่วงหน้ากับผู้ใหญ่บ้าน หมู่บ้านเป้าหมายก่อนวันลงเก็บข้อมูล 1 วัน ในการแจกแบบสอบถามผู้วิจัยจะทำการอบรมชี้แจงก่อนลงมือเก็บข้อมูล หากคำถามใดมีปัญหาก็จะอธิบายเพิ่มเติมเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ที่จะนำไปวิเคราะห์ต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis of Data)

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยในระยะที่ 1 นี้ ผู้วิจัยจะนำข้อมูลทั้งหมดมาจัดหมวดหมู่ และบันทึกคะแนนแต่ละข้อในรูปแบบรหัส (Coding Form) จากนั้นนำข้อมูลทั้งหมดไปวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อทดสอบสมมติฐานเชิงทฤษฎีชั่วคราวที่สร้างขึ้นก่อนการวิจัย

4.1 การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Method) เพื่ออธิบายข้อมูลทั่วไป สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ความถี่และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 สถิติวิเคราะห์ เพื่อทดสอบสมมติฐานในการวิจัย ใช้การวิเคราะห์สมการเชิงโครงสร้างโดยใช้โปรแกรมลิสเรล (LISREL) และสหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Correlation) เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารและการพัฒนาของประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยกำหนด ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 (Level of Significant .05)

การวิจัยระยะที่ 2 เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาชุมชนยั่งยืนภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนของประเทศไทย

1. กลุ่มตัวอย่างเป้าหมาย

กลุ่มตัวอย่างเป้าหมายในการวิจัยระยะที่ 2 ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ และผู้ทำงานด้านการพัฒนาชุมชน จำนวน 20 คน ใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในระยะที่ 2 เป็นการสร้างรูปแบบการบริหารและการพัฒนาชุมชนยั่งยืนภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน โดยการเสนอร่างรูปแบบเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบยืนยัน เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ ผู้นำชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้องในการสร้างความมั่นคงของชุมชนและสังคม จำนวน 20 คน วิเคราะห์ยืนยันและวิพากษ์ให้ข้อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงรูปแบบ โดยผู้วิจัยจะเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่าและรับข้อเสนอแนะจากบทวิพากษ์ ทำการสังเคราะห์ข้อมูลจากแบบรวบรวมการวิจารณ์ ถอดข้อความและนำมาเทียบเคียงกับบริบทของการวิจัยและปรับปรุงเพื่อให้ได้รูปแบบการพัฒนาชุมชนยั่งยืนภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนของประเทศไทยที่เหมาะสมต่อไป